ДОБРИ ВЕСТИ ОД

ВЛАДЕЕЊЕТО НА ПРАВОТО

КВАРТАЛЕН ИЗВЕШТАЈ 11

ЗНАЧАЈНИОТ НАПРЕДОК И ЗАЕДНИЧКАТА ПОСВЕТЕНОСТ БЕА ИСТАКНАТИ НА ШЕСТИОТ СОСТАНОК НА УПРАВНИОТ ОДБОР

КОНФЕРЕНЦИЈА НА ТЕМА „ТРАНСПАРЕНТНОСТА КАКО КЛУЧЕН ФАКТОР ВО РАБОТАТА НА СОВЕТОТ НА ЈАВНИ ОБВИНИТЕЛИ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА“

„КАФЕ СО ЦЕЛ“ – МАЖИТЕ СЕ АКТИВИРААТ ЗА РОДОВА ЕДНАКВОСТ

ЗАПОЧНА КАМПАЊАТА ЗА ТРАНСПАРЕНТНО И ЗАКОНСКО ЛОБИРАЊЕ ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

EU SUPPORT FOR RULE OF LAW

МАЈ 2026

ОВАА ПУБЛИКАЦИЈА Е ФИНАНСИРАНА ОД ЕВРОПСКАТА УНИЈА. НЕЈЗИНАТА СОДРЖИНА Е ЕДИНСТВЕНА ОДГОВОРНОСТ НА ЛУДВИГ БОЛЦМАН ГЕСЕЛШАФТ – ИНСТИТУТ ЗА ФУНДАМЕНТАЛНИ И ЧОВЕКОВИ ПРАВА (LBI-GMR) И НЕ НУЖНО ГИ ОДРАЗУВА СТАВОВИТЕ НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА.

Финансирано од Европска Унија

ЕУ со ТЕБЕ

ПРЕДГОВОР

Дитер ШИНДЛАУЕР

Тим лидер, „Поддршка на ЕУ за владеење на правото“

„Се надеваме дека со овој извештај ќе одржиме позитивен став и ќе го поддржиме етичкото убедување дека вреди да се залагаме за промени, реформи и процес на постојано подобрување. За таа цел, ќе го прикажеме и славиме напредокот за да не се изгуби во многу погласната врева на негативните вести“.

Драг читатели,

Овој единаесетти квартален извештај бележи значајна пресвртница во нашиот проект, со оглед на тоа што веќе три години сме во фаза на имплементација. Партнерството со крајните корисници е цврсто поставено и проверено во пракса, што овозможува сите планирани активности да се реализираат беспрекорно и со висок интензитет. Затоа, не е ни чудо што овој извештај повторно раскажува приказни за успешни настани и активности, како и за кампањи за подигање на свеста во кои е вклучена пошироката јавност. Не секогаш треба да го насочиме нашето внимание кон најочигледните, најгласните и највидливите настани. За мене, неколку редови во овој извештај беа особено охрабрувачки. На страница 17, ќе прочитате за стручниот кадар од градинки, основни и средни училишта, кои, откако учествувале во работилници организирани од нашиот проект, почнале да ги споделуваат своите знаења и вештини со своите колеги и други засегнати страни по сопствена иницијатива. Нивните напори се насочени кон една многу сложена проблематика – спречување на сексуално насилство врз децата. Овој процес започна со јавна кампања, па преку конкретни работилници стигна до реални институционални промени водени од мотивирани професионалци. Ова е навистина мотивирачки резултат кој дава голема надеж!

ПРЕДГОВОР

Во периодот на известување се одржаа и други значајни активности: Успешна кампања за подигање на јавната свест за лобирање, тема што е сè уште доста непозната или погрешно разбрана; исклучително корисни работилници за професионалците кои први стапуваат во контакт со жртвите на родово базирано насилство, со фокус не само на нивната работа, туку и на нивната лична заштита и благосостојба; анализа што ја истакнува важноста од повеќе напори против сексуалната злоупотреба на деца; интересен настан за улогата на мажите во подобрувањето на родовата еднаквост и нашиот состанок на Управниот одбор на проектот.

Исто така, ќе прочитате многу интересно интервју за улогата и работата на Агенцијата за управување со одземен имот.

Во текот на овој период, посебно внимание беше посветено на прашањата за институционална транспарентност и комуникација, кои се во меѓусебна зависност и тесна поврзаност. Се водеа дискусии за тоа како судството, јавното обвинителство и Државната комисија за спречување на корупција би можеле ефикасно да комуницираат со јавноста на транспарентен начин. Исто така, беа развиени стратегии за подобрување на оваа комуникација. Сите се согласија дека јавната доверба во голема мера се потпира на добра комуникација и транспарентни и сигурни начини на размислување и објаснување на одлуките или случувањата. Бидејќи ова дефинитивно е полесно да се каже отколку да се направи, многу сум горд што нашиот проект можеше да ја обезбеди потребната поддршка за овие напори и многу практични резултати.

Ова издание нуди уште многу содржини кои вреди да се откријат, па затоа срдечно ви препорачувам да го прочитате со уживање. Овој извештај служи како вистински одговор на секојдневните негативни вести и песимизам. Напредокот е реален; луѓето се максимално ангажирани, а на предизвиците се одговара со огромна посветеност и одлучност.

Уживајте во добрите вести!

Диетер Шиндлауер
Тим лидер

ВИ ПРЕТСТАВУВАМЕ:

ЗАПОЧНАТА КАМПАЊА ЗА ТРАНСПАРЕНТНО И ЗАКОНСКО ЛОБИРАЊЕ ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Во соработка со ДКСК, започна кампањата „Лобирање во Северна Македонија“. Целта на оваа кампања е да се подигне јавната свест за важноста на транспарентното и законското лобирање и да се информира и едуцира јавноста за улогата на лобирањето во демократските процеси.

„КАФЕ СО ЦЕЛ“ – МАЖИТЕ СЕ АКТИВИРААТ ЗА РОДОВА ЕДНАКВОСТ

Форумот за човекови права ги собра клучните засегнати страни за да ја истражат родовата еднаквост од машка перспектива. 50% од учесниците беа мажи, истакнувајќи ја важноста на ангажирањето на мажите.

ТРАНСПАРЕНТНОСТА КАКО КЛУЧЕН ФАКТОР ВО РАБОТАТА НА СОВЕТОТ НА ЈАВНИ ОБВИНИТЕЛИ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Конференцијата е резултат на претходно преземените клучни чекори по усвојувањето на Стратегијата за комуникација и транспарентност и Правилникот за заштита на јавните обвинители од несоодветно влијание.

Да разговараме за...

- Поддршка од ЕУ за владеење на правото: Значајниот напредок и заедничката посветеност беа истакнати на Шестиот состанок на Управниот одбор
- Анализата открива вкупно 604 регистрирани случаи на сексуална злоупотреба на малолетници во рок од шест години, но истовремено укажува и на постоечки празнини во механизмите за поддршка и заштита на жртвите
- Започната кампања за транспарентно и законско лобирање во Северна Македонија
- Прва линија на одговор во Центрите за социјална работа: Посилна заштита на жртвите на РБН и грижа за сопствената отпорност
- Конференција на тема „Транспарентноста како клучен фактор во работата на Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија“
- Зајакнување на судството и јавното обвинителство преку транспарентна комуникација
- „Кафе со цел“ – Мажите се активираат за родова еднаквост
- Зајакнување на транспарентноста и јавната доверба: Поддршка на ДКСК во градењето стратешка комуникација
- Работилници одржани за спречување на сексуално насилство врз деца
- Интервју со Арита Хаџиева: Градење современ систем за управување со одземен имот усогласен со стандардите на ЕУ

Поддршка од ЕУ за владеење на правото: Силен напредок и заедничка посветеност истакнати на шестиот состанок на Управниот комитет

Проектот на ЕУ за поддршка на владеењето на правото го одржа својот шести состанок на Управниот комитет на 26 март 2026 година во просториите на Државната комисија за спречување на корупција (ДКСК). Состанокот се фокусираше на презентирање на резултатите од проектот од август 2025 до февруари 2026 година и зацртување на следните чекори.

Раководителот на тимот, г-дин Дитер Шиндлауер, го отвори состанокот и им посака добредојде на учесниците, поканувајќи го г-дин Адем Чучуљ, претседател на ДКСК, да се обрати на публиката. Г-дин Чучуљ изрази благодарност за домаќинството на состанокот и ги истакна значајните придобивки што ДКСК ги доби од проектот. Тој истакна дека поголем акцент ќе се стави на лобирањето во наредниот период, како важна, но недоволно промовирана област, и ја призна силната поддршка обезбедена во рамките на Компонента 3.

Г-ѓа Марција Палота, аташе во Делегацијата на Европската Унија во Северна Македонија, ја потврди континуираната поддршка на ЕУ за патот на земјата кон пристапување во ЕУ. Таа нагласи дека реформите за владеење на правото се фундаментални за процесот на проширување и ќе го одредат темпото на пристапување. Таа ги охрабри засегнатите страни стратешки да го користат проектот, да одржат силна координација и да се фокусираат на постигнување конкретни резултати.

Г-ѓа Агнес Таибл, директорка на проектот од Институтот за фундаментални и човекови права „Лудвиг Болцман“, и ѝ се заблагодари на ДКСК за домаќинството и истакна дека проектот влегува во својата последна фаза, а неговото завршување се очекува на почетокот на ноември. Таа ја нагласи важноста на интензивното спроведување и идното планирање, вклучително и претстојната евалуација на влијанието за да се проценат резултатите на индивидуално, организациско и системско ниво. Таа ја истакна евалуацијата како клучна алатка за учење за идентификување на успесите, предизвиците и перспективите за одржливост и изрази благодарност до сите партнери и корисници за нивната соработка.

Во текот на извештајниот период, проектот постигна значителен напредок во сите четири компоненти.

Компонента 1 го зајакна судството преку унапредување на стратегијата за човечки ресурси и дефинирање на мапа на патот за негово подобрување. Во соработка со Јавното обвинителство и Советот на јавни обвинители, ја подобри транспарентноста преку нова комуникациска стратегија, ја поддржа дигитализацијата во пет институции и обезбеди ИТ обука со Академијата за судии и јавни обвинители. Исто така, беше завршен полугодишен преглед на акцискиот план со Министерството за правда.

Компонента 2 ги зајакна капацитетите на Министерството за внатрешни работи преку целни обуки за криминално разузнавање, финансиски истраги, кривични дела поврзани со дрога и борба против корупцијата. Активностите вклучуваа специјализирани работилници за OSINT и криптовалути, како и вежба за борба против тероризмот. Секторот за тајни операции дополнително ги зајакна своите капацитети преку обуки и размени за заштита на сведоци, додека работилница на високо ниво за реформа на полициската работа поддржа подобрена координација и организациска ефикасност.

Компонентата 3 донесе силни резултати во соработка со ДКСК, вклучително и финализирањето на ИКТ Стратегијата и развојот на клучни комуникациски документи. Постигнат е напредок во зајакнувањето на системот за пријавување на имотот и неговата дигитализација, додека беше обезбедена поддршка за изготвување на Националната стратегија за борба против корупцијата 2026–2030 година. Дополнителните активности вклучуваа обуки за крипто средства и анализа на податоци, како и подготовки за специјализирана обука за борба против корупцијата и кампања за подигање на јавната свест за лобирање.

Компонента 4 ги зајакна капацитетите за човекови права и професионалните капацитети низ институциите, обучувајќи околу 600 професионалци и опфаќајќи над 100.000 лица преку кампањи за подигање на свеста. Таа ја подобри меѓуинституционалната соработка преку пристап базиран на човекови права, поддржа подобрувања во заштитата на жртвите, придонесе за законски реформи во заштитата на децата и унапреди услуги за пробација, надминувајќи ги планираните цели пред предвидениот рок.

Претставниците на партнерските институции изразија благодарност за континуираната поддршка на проектот и неговиот придонес во зајакнувањето на владеењето на правото.
На состанокот, на кој присуствуваа 43 претставници од Делегацијата на ЕУ, партнерите на конзорциумот, институциите кориснички и експерти, се потврди заедничката посветеност за градење поправедно и потранспарентно општество во Северна Македонија.

Одбележување на успехот:

Визуелен приказ

Анализата открива 604 случаи на сексуална злоупотреба на деца за 6 години и постојани празнини во заштитата на жртвите

Системот за заштита на децата од сексуална злоупотреба мора да биде поефикасен, покоординиран и целосно насочен кон потребите на детето, беше истакнато при презентацијата на новата Анализа за сексуалната злоупотреба на деца во Република Северна Македонија: Состојба, институционален одговор и предизвици, изработена со поддршка од проектот „Поддршка на ЕУ за владеење на правото“.

> „Сексуалната злоупотреба на деца е тешко препознатлива форма на насилство. Најчесто се случува во тишина. Жртвите молчат поради страв, срам и недоверба, особено кога сторителот е некој близок. Но, проблемот не завршува тука. Кога случаите ќе стигнат до институциите, системот често реагира фрагментирано, без доволна координација и без пристап прилагоден на детето. Потребна е соодветна, навремена и ефективна институционална заштита на децата од сексуално насилство, односно систем и пристап кој го става детето во центарот“, истакна Васка Бајрамовска-Мустафа, државен советник во Канцеларијата на Народниот правобранител, на прес конференцијата одржана за презентирање на анализата.

Анализата го опфаќа периодот од 2020 до 2025 година и претставува еден од најсеопфатните прегледи на оваа проблематика во земјата досега, при што ги разгледува меѓународните и националните правни рамки, институционалната практика, достапните податоци и клучните системски предизвици, со посебен фокус на ранливите категории деца.

Девојчињата се најчести жртви

Од вкупно 508 жртви евидентирани во периодот 2020–2024:

- 455 се девојчиња (90%)
- 53 се момчиња (10%)

Иако девојчињата се почесто жртви, постои основано сомнение дека реалниот број на машки жртви е поголем, бидејќи стигмата и стереотипите често го спречуваат пријавувањето. Ова важи и пошироко — реалниот број на жртви од сите категории веројатно е значително поголем од евидентираниот.
Во 2025 година, од 96 регистрирани деца-жртви, 88 се девојчиња и 8 се момчиња. Најчесто регистрирано дело е силување на дете под 15 години, со 48 жртви.

Најранливи се децата од 11 до 15 години

Во периодот 2020–2024 година:

· 153 жртви биле на возраст 11–13 години
· 139 жртви биле на возраст 14–15 години

Тоа значи дека над 57% од сите жртви се деца на возраст од 11 до 15 години. Анализата покажува и случаи кај деца под 10 години, вклучително и едно дете под 3 години, што претставува сериозен аларм за системот за заштита на децата.

Децата често се сослушуваат повеќепати

Иако законот предвидува детето да се сослуша само еднаш, во практика тоа често се сослушува повеќекратно – од полиција, центри за социјална работа, обвинителство и суд. Ова значи дека детето повторно ја преживува траумата, што претставува сериозна форма на секундарна виктимизација.

Ромските деца се особено ранлива група

Од евидентираните случаи, 145 жртви (28%) се ромски деца, што укажува на поврзаност меѓу сексуалната злоупотреба и фактори како сиромаштија, социјална исклученост и ограничен пристап до институционална заштита.

Анализата укажува дека постои значителен јаз помеѓу законите и нивната практична примена. Клучни препораки се:

- **детето да се сослушува само еднаш**
- **повеќе детски прилагодени простории за давање на исказ**
- **континуирана обука на професионалци**
- **долгорочна психосоцијална поддршка на децата и семејствата**
- **подобра координација меѓу институциите**
- **воведување на „Барнахус“ модел, кој овозможува детето да добие правна, психолошка и здравствена поддршка на едно место.**

СКЕНИРАЈ ГО QR - КОДОТ ЗА ЦЕЛОСНА АНАЛИЗА

Кампања за транспарентно и законско лобирање во Северна Македонија

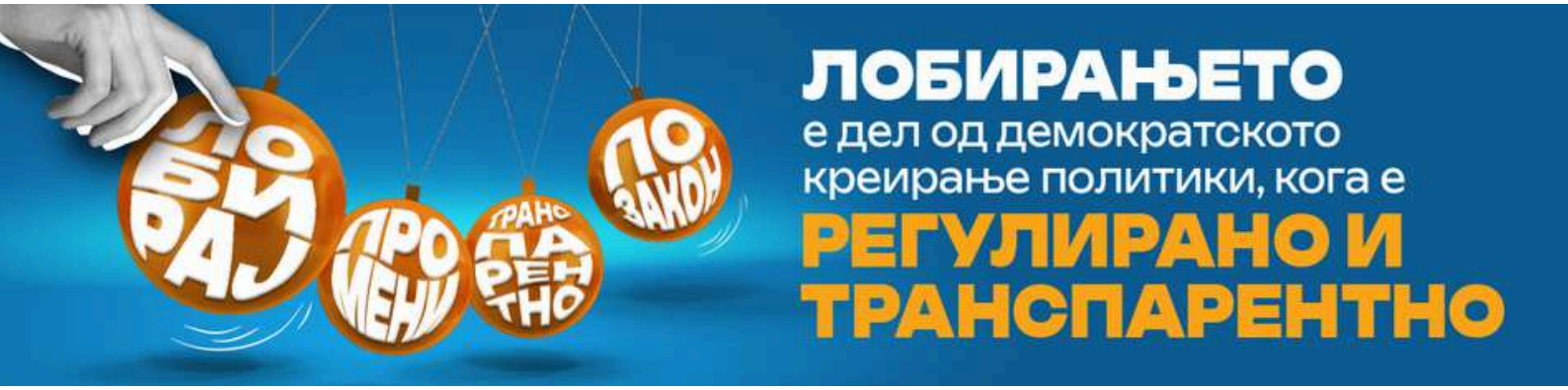
Во соработка со Државната комисија за спречување на корупцијата (ДКСК), започна кампањата „Лобирање во Северна Македонија“, чија цел е подигање на јавната свест за значењето на транспарентното и законско лобирање, како и информирање и едукација на јавноста за улогата на лобирањето во демократските процеси.

Под слоганот „Лобирај – промени транспарентно по закон“, кампањата ја истакнува важноста на лобирањето како легитимен и значаен дел од демократското креирање политики – кога тоа се спроведува на регулиран, етички и транспарентен начин. Преку оваа иницијатива се отвора простор за подобро разбирање на процесите на донесување одлуки, како и за зајакнување на отчетноста и довербата во институциите.

Во рамки на кампањата се предвидени тркалезни маси, чија цел е подигнување на јавната свест кај чинителите од приватниот сектор за транспарентни и етички практики на лобирање, како и промовирање на усогласеноста со законската рамка која ги регулира активностите на лобирање во Северна Македонија. Дополнително, подготвени се и информативни видео материјали, достапни за јавноста, кои на едноставен и разбирлив начин го објаснуваат концептот на лобирање, неговото значење, како и предизвиците поврзани со транспарентноста и спречувањето на недозволено влијание.

Во продолжение се достапни видео материјалите на македонски и албански јазик, како и официјалниот регистар на ДКСК за лобисти.

Find out more: LINK

Одбележување на успехот:

Визуелен приказ

Давателите на прв одговор при РБН од Центрите за социјална работа: Од зајакнат одговор кон жртвите до грижа за сопствената отпорност

Во рамките на проектот „Поддршка на ЕУ за владеење на правото“, беа реализирани две последователни обуки на обучувачи наменети за вработени во Центрите за социјална работа и претставници од Министерството за социјална политика, демографија и млади. Овие обуки се дел од континуираните активности за јакнење на капацитетите на давателите на прв одговор при РБН во областите на човекови права, еднаков третман и професионална етика.

Првата обука – „Одговарање на потребите на жртвите на родово-базирано насилство (основно ниво)“ – беше насочена кон зајакнување на личните и професионалните компетенции на лицата за прв одговор, со акцент на пристап заснован на човекови права, родова сензитивност и спречување на секундарна виктимизација.

„Оваа обука беше со многу WOW моменти“

За Грозданка Миловски од ЦСР Берово првата обука претставувала значајна професионална пресвртница.

> „Од секогаш сум ја сакала мојата професија и секојдневно се трудам да научам нешто ново. Многу пати се имам фатено во онаа ‘јас ова го знам’. Но оваа обука беше со многу WOW моменти. Ова е ново, ова јас вака не го препознавам, не постапувам.“

Таа посочува дека особено значајно било продлабочувањето на разбирањето за сексуалното насилство и сексуалното вознемирување преку интернет, како и концептот на должно внимание и заштитата од секундарна виктимизација:

> „Важно ми беше објаснувањето за ‘Должното внимание’ и пред сè заштита на жртвата од секундарна виктимизација, на која ние институциите во нашите постапувања не секогаш и` посветуваме доволно внимание.“

Меѓународни стандарди како практична алатка

Небахат Имери од ЦСР Тетово ја истакнува применливоста на стекнатото знаење во реална работа со случаи.

> „Во практичната работа, стекнатото знаење го применив при изготвување и образложување на предлог-мерки за заштита на жртва на семејно насилство, при што се повикав на стандардите утврдени во документите на CEDAW, како и на концептот и ризиците поврзани со фемицидот.“

Овој пристап и` овозможил поаргументирано и посистемско да ја образложи потребата од итна и координирана институционална реакција, со јасен акцент на заштита на животот и безбедноста на жртвата.

> „Обуката значително придонесе за поефикасен, почувствителен и еднаков пристап кон жртви, бидејќи нè охрабри да работиме во согласност со меѓународните стандарди за човекови права и родова еднаквост, како и да ја препознаваме сериозноста на ризикот од фемицид како крајна последица на континуирано насилство.“

Втората обука – „Практикување на управување со стрес и превенција од согорување“ – се фокусираше на личната отпорност, емоционалната саморегулација, поставувањето професионални граници и одржливоста на работата во емоционално оптоварувачки средини.

Емпатија со професионални граници

Ивана Стојова од ЦСР Делчево, нагласува дека обуката позитивно влијаела врз нејзиниот професионален однос со жртвите:

> „Ги унапредив во пракса вештините за активно слушање, емпатична комуникација и структуриран пристап при проценка на индивидуалните потреби на корисникот. Веќе забележувам поефикасна соработка од самата странка во процес на стручна помош и поддршка.“

Но, исто толку значајна била и втората обука – посветена на управување со стрес и превенција од согорување.

> „Обуката ми помогна да станам посвесна за потребата од грижа за себе и за навремено поставување граници, со цел да ја зачувам професионалната стабилност.“

Таа посочува дека техниките за дишење, афирмација и „прегратка на пеперутка“ веќе ги применува како кратки техники за стабилизација по работа со тежок случај.

Дополнително Небахат Имери од ЦСР Тетово го потенцираше значењето на менталното здравје како суштински предуслов за давање квалитетни услуги.

> „Обуката дополнително ја зголеми мојата свесност за значењето на самозаштитата и грижата за менталното здравје како предуслов за професионална ефикасност и долгорочна поддршка на жртвите.“

Работата со жртви на насилство носи сериозен психолошки товар. Учесничките отворено зборуваа за предизвиците на професијата.

> „Во нашата секојдневна работа многу работи се случуваат многу брзо… Но, кога стресот ќе стане преголем, негативно влијае на нашата способност да се посветиме на секојдневните активности,“ споделува Миловски.

Оваа рефлексија ја нагласува суштината на втората обука – дека грижата за себе не е луксуз, туку предуслов за професионална ефикасност и долгорочна поддршка на жртвите. Само професионалец кој е стабилен, свесен за сопствените граници и способен да управува со стресот може да обезбеди конзистентна, чувствителна и квалитетна поддршка на лицата кои преживеале насилство.

Од индивидуална свесност до институционална култура

Двете обуки заедно создаваат целосен циклус на професионален развој: од разбирање на суптилните форми на насилство, преку примена на меѓународни стандарди и пристап фокусиран на жртвата, до развој на лична отпорност и превенција од согорување.

Како што покажаа учесничките, промената започнува со свесност – но продолжува со примена во секојдневната пракса.

Овој интегриран пристап – од квалитетна поддршка на жртвите до грижа за професионалците – ја нагласува суштинската порака: не може да постои ефективна заштита без стабилни и поддржани професионалци.

Обуките претставуваат дел од пошироките активности на проектот „Поддршка на ЕУ за владеење на правото“, со цел зајакнување на институционалниот одговор кон родово-базираното насилство и градење професионална култура заснована на човекови права, еднаков третман и одржливост на службите.

Конференција на тема „Транспарентноста како клучен фактор во работата на Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија“

Во соработка помеѓу Проектот и Советот на јавни обвинители, беше организирана конференција на тема „Транспарентноста како клучен фактор во работата на Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија“.

Конференцијата е резултат на претходно преземените клучни чекори по усвојувањето на Стратегијата за комуникација и транспарентност и Правилникот за заштита на јавните обвинители од несоодветно влијание, два клучни документи преку кои работата на Советот е подигната на повисоко ниво во рамките на правосудниот сектор и усогласена со европските стандарди и практики.

На конференцијата беа опфатени теми како што се Мисијата за заштита на независноста на јавните обвинители и независноста и отчетноста – Транспарентноста како клучен фактор во секојдневното функционирање на Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија. Различни учесници, вклучувајќи претставници на Советот на јавни обвинители, Јавното обвинителство, меѓународни експерти, професори, новинари и претставници на граѓанското општество, ги споделија своите ставови и перспективи за улогата на Советот.

Конференцијата се фокусираше на дискусиите во врска со важноста на транспарентноста во секојдневното работење на Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија како еден од главните фактори за враќање на довербата на јавноста. Настанот го привлече вниманието на јавноста кон најважната задача на Советот - заштита на независноста на јавните обвинители - како и кон европските стандарди во областа на обвинителските самоуправни органи, со посебен фокус на потребата од одржување на отчетноста во целиот делокруг на работа на Советот.

Ова беше првата конференција организирана од Советот од неговото основање, на која присуствуваа претставници од Министерството за правда и целиот правосуден сектор, како и меѓународни експерти, судии, јавни обвинители, адвокати и правни професионалци.

Одбележување на успехот:

Визуелен приказ

Зајакнување на судството и јавното обвинителство преку транспарентна комуникација

Во април 2026 година, Проектот „Поддршка на ЕУ за владеењето на правото“, во соработка со Академијата за судии и јавни обвинители, спроведе три специјализирани обуки за практични вештини за транспарентна и проактивна комуникација со јавноста. Настаните за градење капацитети беа наменети за претседатели на судови, судии, јавни обвинители, портпароли на судството и членови на Судскиот совет и Советот на јавни обвинители. Фокусот на обуките беше да се поддржи спроведувањето на стратегиите за комуникација на судството и јавното обвинителство, кои имаат за цел да воспостават унифицирана комуникациска политика, да ја подобрат транспарентноста и да ги професионализираат односите со јавноста во рамките на правосудниот систем.

За да се изградат подобри односи меѓу правосудниот систем и медиумите, настаните опфатија теми како што се важноста на транспарентноста, разбирањето на новинарските практики и вештината за преведување на сложената правна терминологија во јасни пораки што поширокатa јавност лесно може да ги разбере. Понатаму, учесниците учествуваа во модули фокусирани на навигација низ медиумските реалности, воспоставување насоки за тоа кои информации можат, а кои не можат да бидат законски откриени и управување со чувствителни, високопрофилирани случаи.

Практичните вежби вклучуваа симулации за комуникација во кризни ситуации, давање изјави пред камера под притисок и стратегии за подобрување на соработката меѓу правосудните институции и медиумите. Обуката, исто така, опфати како ефикасно да се комуницира во рамките на самите институции, давајќи им на лидерите практични начини за пренесување тешки вести и справување со внатрешни несогласувања.

Модулите за обука беа развиени и заеднички спроведени од тим од меѓународни и локални експерти, обезбедувајќи интеграција на европските стандарди со конкретни законски рамки и практичната реалност на македонскиот медиумски пејзаж.

Зајакнувањето на капацитетите на правосудните институции за работа на транспарентен и одговорен начин е една од главните цели на Проектот. Преку обезбедување модерни и проактивни комуникациски алатки за лидерите и портпаролите во правосудството, оваа иницијатива значително придонесува за зајакнување на јавната доверба и за создавање поотворен и постабилен правен систем.

„Пиење кафе со цел“ – мажите се активираат за родова еднаквост

На 24 февруари 2026 година, Форумот за човекови права ги обедини на едно место клучните чинители за да ја истражат родовата еднаквост од машка перспектива. Од учесниците, 50% беа мажи, со што беше нагласена важноста од ангажирање на мажите.

Дискусијата се осврна на клучниот предизвик: родовата еднаквост често се толкува како одговорност на жените.

Бојан Јовановски, локален експерт за родови прашања, нагласи:

> „Треба да се промени перспективата и фокусот да се стави на мажите како дел од проблемот и како дел од решението.“

Иако мажите имаат корист од привилегиите, врз нив исто така негативно влијаат патријархалните норми - а честопати тие не се ни свесни. Истражувањата покажуваат дека во општества каде постои поголема родова еднаквост, помала е веројатноста мажите да страдаат од депресија, да извршат самоубиство или да бидат жртви на насилна смрт. Родовата еднаквост им користи на сите.

Тим Појте, меѓународен истражувач за човекови права, ги истакна практичните решенија:

> „Финансирањето на иницијативи на локално ниво за да се обучат младите мажи за тоа како може позитивно да влијаат врз зајакнување на родовата еднаквост може да биде исклучително корисно.“

На Форумот, исто така, се зборуваше за трендовите кои загрижуваат: мала солидарност со жртвите на родова дискриминација и пораст на антиродови и авторитарни наративи - особено помеѓу помладите мажи.

Пораката беше јасна: активирањето на мажите не е прашање на избор - тоа е од суштинско значење за унапредување на родовата еднаквост и заштита на демократијата.

Одбележување на успехот:

Визуелен приказ

Зајакнување на транспарентноста и довербата на јавноста: Поддршка на ДКСК при градење стратешка комуникација

Ефективната комуникација е темел на транспарентноста, отчетноста и довербата на јавноста, особено за институциите кои се во првите редови на спречување и борба против корупцијата. Препознавајќи го овој факт, проектот обезбеди поддршка за Државна комисија за спречување на корупцијата (ДКСК) при развивањето на сеопфатна Комуникациска стратегија и Акциски план за комуникација, што претставува значаен исчекор кон натамошно зајакнување на видливоста и кредибилитетот на институцијата и комуникација со јавноста.

Стратегијата обезбедува структуриран и стратешки пристап во однос на внатрешната и надворешната комуникација, усогласен со надлежностите и институционалните приоритети на ДКСК.

Преку тесна соработка со раководството на ДКСК и вработените во нејзиниот секретаријат, проектот обезбеди поддршка при изготвувањето темелна анализа на постојните комуникациски практики, идентификувањето на клучните чинители и развивањето на приспособени пораки и комуникациски алатки. Новата Комуникациска стратегија воспоставува јасни цели, ја дефинира различната целна публика, воведува современи комуникациски канали и методологии. Таа и овозможува на ДКСК проактивно да ги информира и да ги вклучува граѓаните, медиумите, граѓанското општество и меѓународните партнери.

Главно постигнување од овој процес беше воспоставувањето на посебна позиција за стратешка комуникација во рамките на ДКСК, со што се обезбеди одржливост и долгорочно влијание. Назначувањето и обезбедувањето менторска поддршка на Стратешкиот комуникатор го зајакнаа институционалниот капацитет за управување, како со рутинската комуникација така и со кризни ситуации, подобрувајќи ја конзистентноста и реакцијата во однос на јавниот дискурс.

„Со обезбедената поддршка, преку новата Стратегија сега имаме алатки и механизми поефективно да комуницираме со граѓаните и засегнатите страни. Тоа е од суштинско значење за зајакнување на нашата улога како кредибилна и проактивна институција во превенцијата и борбата против корупцијата“, изјави претседателот на ДКСК, Адем Чучуљ.

Акцискиот план за комуникација дополнително ја операционализира стратегијата преку поставување конкретни активности, временски рамки и одговорности, истовремено воведувајќи алатки, како што се стандардизирани пораки, протоколи за комуникација со медиумите и процедури за внатрешна комуникација. Тоа и овозможува на ДКСК да ја презентира својата работа на поструктуриран, транспарентен и достапен начин.

Замени претседателот на ДКСК Софија Медарска Спасова, изјави: „Комуникациската стратегија ни овозможува појасно да информираме за нашата работа, да ја зајакнеме довербата на јавноста и да ја покажеме нашата посветеност на транспарентноста и одговорноста“.

Како резултат на оваа поддршка, ДКСК го зајакнува стратешкиот и транспарентен пристап во комуникацијата, кој е добро координиран и внатрешно и надворешно. Комуникациската стратегија не само што ја подобрува сликата за институцијата во јавноста, туку исто така придонесува за поголема свесност кај граѓаните, подобрена соработка со засегнатите страни и зголемена доверба во напорите за спречување на корупцијата во Северна Македонија.

Зајакнатата комуникацијата значи и зајакнување на интегритетот, одговорноста и довербата во јавните институции.

Одржани работилници за наставници и родители за превенција од сексуално насилство врз деца

Во рамки на кампањата „1 од 5“ за стоп за сексуално насилство врз деца, досега се реализирани 17 обуки на кои се обучени повеќе од 350 стручни лица. Овие обуки претставуваат значаен чекор кон јакнење на системот за превенција и рано препознавање на ризиците.

Како резултат на овој процес, наставниот и стручниот кадар од ООУ „Војдан Чернодрински“ – Скопје, кој беше дел од овие обуки, продолжува да го пренесува знаењето понатаму. Учесниците веќе реализираа, а дел од нив и тековно одржуваат работилници со наставниците и родителите, отворајќи простор за информирање, препознавање на знаци и навремено реагирање.

Токму преку овој пристап — знаењето да се споделува и да се умножува — проектот директно придонесува кон создавање поинформирана и повнимателна заедница. Вклучувањето на наставниците и родителите овозможува заедничко делување во заштитата на децата и градење средина во која нивната безбедност е приоритет.

Активностите продолжуваат и во наредниот период, со нови работилници со учениците и соработка со родителите, како дел од континуираните напори за превенција и поддршка.

ХАЏИЕВА Арита

ИНТЕРВЈУ

КООРДИНАТОРКА ЗА МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА ВО АГЕНЦИЈАТА ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ОДЗЕМЕН ИМОТ

Градење на современ систем за управување со конфискуван имот усогласен со стандардите на ЕУ

Настанот „Оперативно функционирање на Агенцијата за управување со конфискуван имот и новите законски измени“, организиран со поддршка на проектот, ги собра претставниците на надлежните институции за да разговараат за оперативната работа на Агенцијата за управување со конфискуван имот и најновите правни случувања во областа на враќање на средства и управување со конфискација. Во оваа прилика, разговаравме со Арита Хаџиева, координаторка за меѓународна соработка во Агенцијата за управување со конфискуван имот (АМСР), која сподели повеќе за тековните активности, предизвици и приоритети на агенцијата во усогласувањето на нејзината работа со стандардите на ЕУ.

1. **На неодамнешниот настан се дискутираше за новата систематизација. Кои конкретни промени ги носи таа во организацијата на работата и што ќе значи за поефикасно функционирање на Агенцијата?**

Новата систематизација претставува суштинска реформа во организациското поставување и функционирањето на Агенцијата. Таа е изработена врз основа на функционална анализа и е целосно усогласена со новиот Закон за управување со конфискуван имот, имотна корист и одземени предмети во кривична и прекршочна постапка.

Конкретно, новата систематизација носи појасна распределба на надлежностите, одговорностите и работните процеси помеѓу организациските единици. За првпат, процесите се поставени интегрирано – од преземање на имотот, преку евиденција, проценка и чување, па сè до негово управување; електронска продажба и закуп, социјална реупотреба, како и финансиско следење.

Со новата организациска поставеност се воведуваат и нови работни позиции и функционални целини кои директно произлегуваат од новите законски обврски, особено во делот на евиденција, проценка, следливост, управување со ризици, меѓуинституционална координација но и меѓународна соработка и координација.

Ова ќе значи поефикасно функционирање на Агенцијата преку побрзо постапување по судските одлуки, подобра координација со судовите и другите институции, зголемена транспарентност и поголема отчетност во управувањето со одземениот и конфискуваниот имот.

Воедно, новата систематизација овозможува подобро искористување на човечките ресурси, јасно дефинирани компетенции и поефикасна внатрешна комуникација, што е особено важно во услови на проширени надлежности и зголемен обем на работа.

Гледајќи на долг рок, очекуваме оваа реформа значително да придонесе кон институционално зајакнување на Агенцијата и поефективна заштита на јавниот интерес преку успешни резултати за извршување на конфискацијата и јасната порака дека криминалот не се исплати.

2. **Новите законски решенија се во фокусот на реформите. Кој нивен сегмент сметате дека ќе има најголемо влијание врз ефикасноста и транспарентноста во управувањето со одземен имот?**

Новиот закон создава основа за модерен, функционален и поодржлив систем на управување со одземен имот, усогласен со европските стандарди и препораки, но и со реалните потреби што произлегуваат од практиката.

Сметам дека едно од најзначајните нови законски решенија е воведувањето на појасно дефиниран и интегриран систем за управување со конфискуваниот и одземениот имот, со јасно утврдени надлежности, процеси и механизми за следливост.

Особено важно е што новиот закон става силен акцент на задолжителниот електронски регистар, што е во согласност и со новата ЕУ Директива. На тој начин значително се унапредуваат евиденцијата, транспарентноста и контролата уште од моментот на привременото одземање на имотот. Практично, секој предмет ќе има јасно дефиниран тек – од преземање и проценка, преку чување, локација и управување, па сè до неговата конечна реализација. Тоа значително го намалува ризикот од неефикасност, губење на вредноста или недоволна контрола.

Значајно е и тоа што законот предвидува подобра меѓуинституционална координација и размена на податоци помеѓу сите надлежни институции, што е клучно за побрзо постапување по судските одлуки и поефикасно управување со имотот.

Од аспект на транспарентноста, особено важно е унапредувањето на електронските евиденции и механизмите за следење на имотот и постапките, како и електронскиот систем за продажба. Јавните електронски аукции овозможуваат секој граѓанин да го следи текот на продажбата преку веб-страницата на Агенцијата, што придонесува за поголема отчетност, подобра контрола и зајакнување на довербата во институциите.

Воедно, законот носи модернизација и во делот на електронската продажба, управувањето со привремено одземениот имот, социјалната реупотреба, како и воведување дополнителни механизми за спречување злоупотреби во постапките.

3. **Како што напоменавте законот предвидува и подобра меѓуинституционална соработка. Кои се најчестите предизвици со кои Агенцијата се соочува и како функционира во пракса?**

Да, управувањето со одземениот и конфискуван е комплексен процес кој по својата природа бара постојана координација помеѓу повеќе институции – судови, јавни обвинителства, Министерството за внатрешни работи, извршители, инспекциски органи, Агенција за катастар, Народна банка, Централен регистар, Царинска управа, финансиски институции и други надлежни органи.

Еден од најчестите предизвици е навремената размена на информации и документација, особено во случаи кога постапките се комплексни и вклучуваат различни видови имот.

Во пракса, многу е важно навремено доставување на правосилните одлуки, точна евиденција на имотот и брза координација при негово преземање, чување и понатамошно управување. Особено чувствителен сегмент е обезбедувањето следливост и зачувување на вредноста на имотот до неговата конечна реализација.

Токму затоа, во рамки на реформските процеси и со поддршка од ЕУ и ИПА проектот „Rule of Law“, значителен акцент се става на зајакнување на меѓуинституционалната соработка, стандардизација на процедурите и дигитализација на процесите и евиденциите.

Новата систематизација и организациска поставеност овозможуваат појасно дефинирани контакт точки, подобра координација помеѓу секторите и поефикасна комуникација со надворешните институции. Тоа во пракса значи побрзо постапување, поголема транспарентност и поефикасно управување со конфискуваниот имот.

4. **Проектот ја поддржува работата на Агенцијата. Кои конкретни активности или алатки најмногу придонесоа за унапредување на вашето работење?**

Проектот „Поддршка на ЕУ за владеење на правото“ имаше суштинска улога во институционалното зајакнување и развојот на Агенцијата. Треба да се има предвид дека Агенцијата е формирана во 2009 година, а со години нејзините капацитети не беа на потребното ниво. Екипираноста беше околу 40%, а институцијата немаше доволно институционално препознавање, ниту пак целосно разбирање на нејзините надлежности од страна на другите институции.

Токму преку поддршката од „Rule of Law“ проектот беа трасирани и идентификувани клучните потреби на Агенцијата.

Со нивна поддршка беше изработена сеопфатна анализа на состојбата во Агенцијата, која претставуваше стратешки документ ипатоказ за нејзиниот понатамошен развој и основа за иницирање на активностите во рамки на реформската агенда, особено во делот на целосно екипирање на институцијата – процес кој денес е во напредна фаза на реализација.

Како резултат на оваа поддршка, беа изработени и новиот Правилник за внатрешна организација и Правилник за систематизација на работните места, целосно усогласени со новиот Закон за управување со конфискуван имот, имотна корист и одземени предмети во кривична и прекршочна постапка. Агенцијата како институција која ја извршува правосилната судска пресуда, а не е дел од финансиските истраги, во пракса често се соочувавме со предизвици поврзани со неизвршливост или недоволна прецизност на судските одлуки. Иако Агенцијата постапува по правосилноста на пресудата, таа во пракса врши и дополнителни оперативни сознанија за имотот, со цел ефикасно спроведување на одлуката. Токму тука беа најголемите практични предизвици.

Преку работилниците, обуките и вклучувањето на Агенцијата на меѓуинституционално ниво, значително се подобрија практичните „гапови“ во системот. Често велиме дека за да има квалитетна конфискација, потребна е и квалитетна и извршлива судска пресуда. Денес, благодарение на оваа поддршка, значително е зајакната меѓуинституционалната соработка и подобро се разбира улогата на Агенцијата во целиот систем. Дополнително, со поддршка на проектот беа изработени подзаконски акти и стандардни оперативни процедури согласно ЕУ стандарди, што овозможи поголема стандардизација, јасни процедури и поефикасно постапување.

Особено важно е и тоа што преку овие активности Агенцијата стана многу попрепознатлива – не само на национално, туку и на меѓународно ниво, како институција која активно работи на унапредување на системот за управување со одземен и конфискуван имот. Низа годините, поддршката од проектот не беше само техничка помош, туку вистински двигател на реформите, институционалното зајакнување и професионализацијата на Агенцијата.

5. **Ако погледнеме напред, што за Вас би значел „успешен систем“ за управување со конфискуван имот – кои резултати би покажале дека реформите навистина дале ефект?**

За мене, успешен систем за управување со конфискуван имот би значел систем кој е ефикасен, транспарентен, функционален и целосно усогласен со европските стандарди, но истовремено и практично применлив во нашиот институционален контекст.

Тоа пред сè би значело судските одлуки да бидат брзо, јасно и целосно извршливи, а Агенцијата навремено и ефикасно да постапува по нив, без административни пречки и институционални неусогласености.

Успешен систем значи и целосна следливост на имотот – од моментот на привремено одземање, преку проценка, чување и управување, до конечна продажба или друга форма на реализација. Токму затоа електронскиот регистар, дигитализацијата и стандардизираните процедури се исклучително важни.

Воедно, еден од најважните показатели за успех би бил значително зајакната меѓуинституционална соработка и јасно разбирање на улогата на секоја институција во процесот. Денес веќе имаме позитивни поместувања во тој дел, но целта е да изградиме систем во кој институциите ќе функционираат координирано и навремено.

Успешен систем значи и зачувување на вредноста на имотот, намалување на ризиците од злоупотреби, како и поголема транспарентност и доверба на јавноста во институциите. Особено важно е граѓаните да гледаат дека постои јасен, контролиран и отчетен систем на управување со одземениот и конфискуваниот имот.

Сепак тоа што е најкруцијално, сметам дека многу важен индикатор за успешност би бил “ track record” системот и меѓуинституционалниот регистар, преку кои би можеле да добиеме реални статистички показатели за ефектите од конфискацијата и управувањето со имотот. Доколку преку тие механизми статистички се покаже процентуално намалување на одредени форми на криминал, тогаш тоа би бил најсилниот доказ дека системот функционира.

Пораката мора да биде јасна – криминалот не се исплати. Токму суштината на конфискацијата е да се одземе економската моќ стекната преку криминал и да се покаже дека никој не може да има корист од незаконски стекнат имот.

За мене, вистински показател дека реформите дале ефект ќе биде и моментот кога Агенцијата ќе функционира како целосно екипирана, професионална и институционално препознатлива институција, со јасни процедури, обучен стручен кадар и современи механизми за управување, која е препознаена како доверлив партнер и на национално и на меѓународно ниво.

MAJ - АВГУСТ 2026

КАЛЕНДАР ПРЕТСТОЈНИ АКТИВНОСТИ

6 МАЈ

Конференција: Транспарентноста како клучен фактор во работата на Советот на јавни обвинители

Компонента 1

18 - 22 МАЈ

Работилница Борба против нелегална трговија со дрога III сесија

Компонента 2

16 - 18 ЈУНИ

Студиска посета во МВР Љубљана за Секторот за меѓународна полициска соработка (СМПС)

Компонента 2

1-2 ЈУНИ

Работилница за анализа и обработка на податоци

Компонента 3

20 -21 МАЈ

Презентација и дискусија за нацрт-методологијата за спроведување посети на Народниот правобранител во областа на борбата против трговијата со луѓе

Компонента 4

17 - 19 ЈУНИ

Обука на тема „Зајакнување на одговорот на полицијата на родово базирано насилство и семејно насилство (пристап фокусиран на жртвите, базиран на човековите права и мултисекторска координација)“

Компонента 4

EU SUPPORT FOR RULE OF LAW

IИнформации за изданието (импринт)

Издавач: Лудвиг Болцман Геселшафт - Институт за фундаментални и човекови права (LBI-GMR), Виена, во рамките на проектот „Поддршка на ЕУ за владеење на правото“, Скопје
Уредник: Кристина Весиќ
Лектор: Ане Петрушевска
Преведувач: Ане Петрушевска
Период на известување: 8 февруари - 7 мај 2026
Датум: 7 мај 2026

Финансирано од Европска Унија

ЕУ со ТЕБЕ